

Ключові повідомлення адвокації: Внутрішнє переміщення

- **Всі громадяни України повинні мати рівний доступ до пенсій незалежно від реєстрації місця проживання або реєстрації як внутрішньо переміщеної особи (ВПО).** Наразі, мешканці непідконтрольних територій (НКТ) повинні реєструватися як ВПО для того, щоб отримувати свої законні виплати. Це спричинює зайві непотрібні подорожі. Пенсії є набутим правом всіх громадян України і доступ до них не повинен бути зумовленим реєстрацією в якості ВПО. Люди, які роками сплачували внески до пенсійної системи, заслуговують на отримання своїх пенсій незалежно від місця проживання або реєстрації. Після зняття обмежень щодо подорожей, пов'язаних зі спалахом COVID-19, більшість пенсіонерів зможуть їздити на контрольовану територію (КТ), щоб отримувати свої пенсії через українські банки. Спростивши ці процедури, органи державної влади сприятимуть простішому та безпечнішому доступу літніх осіб до своїх пенсій після зняття обмежень щодо перетину лінії розмежування. Після спрощення процедури отримання пенсій тими особами, хто може перетинати лінію розмежування, наступним, більш складним кроком стане розробка механізму виплати пенсій особам, які не можуть перетнути лінію розмежування у зв'язку з обмеженою мобільністю.
- **КПВВ мають сприяти безпечному та гідному перетину лінії розмежування.** Цей рух сприяє соціальній згуртованості та захисту прав людини: люди перетинають лінію розмежування, щоб відвідати родичів, піти до банків та на ринки, а також звернутися за державними послугами. До пандемії КПВВ працювали активно: у 2019 році приблизна щомісячна кількість перетинів дорівнювала 1,2 мільйонам через п'ять КПВВ на сході та додатково 223 тисячам через КПВВ на адміністративному кордоні з Кримом. Органи влади покращили умови на цих КПВВ в 2019 році. Зі спалахом COVID-19, виникла потреба у продовженні цього прогресу. Необхідним є вчинення подальших кроків щодо підтримки інфраструктури на КПВВ, забезпечення фізичної дистанції між подорожуючими, належних зон очікування, управління чергами, санітарних умов та надання невідкладної медичної допомоги. Враховуючи епідеміологічну ситуацію, органи влади можуть обмежувати рух через лінію розмежування; водночас, важливо забезпечити можливість перетину за гуманітарних підстав (таких як возз'єднання сімей, смерть близького родича або термінова необхідність у отриманні медичної допомоги). У разі встановлення таких вимог, як перебування на самоізоляції чи в обсервації, органи влади мають забезпечити, що їхнє дотримання носить практичний, а не надмірно обтяжливий характер відносно осіб з низьким рівнем доходу, старими моделями телефонів (на які не можна завантажити мобільний застосунок для відслідковування самоізоляції) та низькою обізнаністю у цифрових технологіях.
- **Цивільні особи, які проживають поблизу лінії розмежування, заслуговують на захист.** Припинення вогню в кінці липня 2020 року зменшило ризики для життя та власності цивільного населення вздовж лінії розмежування. Тим не менш, випадки обстрілів продовжують становити ризик як для людей, так і для критичної цивільної інфраструктури, як-то водопостачання, електроенергія та системи обігріву. Міни та снаряди, що не розірвалися, становлять тривалу загрозу та можуть стати на заваді економічному відновленню. Військові користуються власністю цивільних осіб і у багатьох випадках ці цивільні мешканці не отримують документів на підтвердження того що їхня власність була реквізована для військових потреб. Для вирішення цих питань, критично важливим є розміщення військових позицій окремо від цивільних об'єктів. До того ж, рекомендується впроваджувати законодавство про гуманітарну протимінну діяльність, а також визначити правові підстави і поширювати інформацію про використання цивільної власності військовими. Ці положення мають включати компенсацію за використані військовими комунальні послуги та будь-які пошкодження власності, коли це є необхідним та пропорційним.
- **Цивільні особи, які проживають поблизу лінії розмежування, потребують доступу до державних послуг.** Наразі багато громад, особливо розташованих у п'ятикілометровій зоні на лінії розмежування, не мають доступу до електроенергії, постачання води та пального, безпечного доступу до дорожнього сполучення та громадських автобусів. Постачальники

надзвичайних послуг, як-то протипожежна бригада та машина швидкої допомоги, не можуть до них дістатися. Ці критично важливі державні послуги мають бути доступними для всіх громад.

- **Цивільні особи мають отримати реституцію чи компенсацію за житло, пошкоджене чи зруйноване внаслідок конфлікту.** У 2019 році Кабінет Міністрів ухвалив постанову щодо виплати компенсації за житло. Вона застосовується до важливих, але порівняно вузьких обставин: надається компенсація за житло, що було зруйноване (не пошкоджене) на КТ, за умови, що власник/ця продовжує проживати в громаді, де знаходилося його (її) зруйноване житло. Реалізація цього механізму очікується наприкінці 2020 року. З метою сприяння забезпеченню прозорості та чесної процедури призначення компенсацій, рекомендується включити представників/ць громадянського суспільства до комісії з розгляду заяв як спостерігачів та організувати чергу за принципом першочерговості подання заяв. У Державному бюджеті мають бути закладені фінансові ресурси для продовження компенсаційних виплат у 2021 році. До того ж, важливо використовувати цей механізм як підставу для подальшого поширення можливості отримання реституції або компенсації всіма особами, чиє житло було пошкоджене або зруйноване внаслідок конфлікту.
- **Кабінет Міністрів має запровадити процедуру реєстрації народжень,** що відповідає особливим потребам сімей, які проживають на НКТ та в Криму. Без свідоцтва про народження українського зразка діти, народжені на НКТ, перебувають під ризиком безгромадянства. Наразі, батьки можуть зареєструвати народження своєї дитини тільки в судовому порядку. Хоча суди і пріоритезують розгляд цих справ, процедура вимагає від батьків додаткових витрат та займає додатковий час через велику кількість кроків. До того ж, оскільки КПВВ були закриті протягом декількох місяців, батьки з НКТ не мали доступу до отримання свідоцтва про народження українського зразка. Якщо цей процес не буде спрощено, після повного відкриття КПВВ буде велика кількість звернень. Це спричинить додаткове навантаження на судову систему.
- **Вразливі ВПО обов'язково повинні мати доступ до тимчасового або соціального житла.** Житлові потреби ВПО стають надзвичайно гострими у зв'язку з триваючим переміщенням. Кабінет Міністрів має поступово розселити ВПО, які проживають в місцях компактного проживання з неналежними умовами, та надати їм прийнятні альтернативи для проживання. ВПО з інвалідністю та іншими особливими потребами мають першими отримати доступ до тимчасового та соціального житла. Можливим рішенням є розширення варіантів тимчасового та соціального житла шляхом проведення оцінки наявних житлових фондів та перерозподілу наявних приміщень для розміщення вразливих ВПО.
- **Довгострокові житлові рішення допоможуть припинити переміщення.** Багато ВПО кажуть, що постійне житло є основним пріоритетом для їхньої інтеграції. У зв'язку з COVID-19, Кабінет Міністрів перерозподілив кошти, першочергово виділені для програм доступного житла. Деякі успішні пілотні програми (такі як кредити з низькою відсотковою ставкою для ВПО), впроваджені наприкінці 2019 року, не були продовжені. Важливо, щоб варіанти доступного житла та фінансові інструменти (низька відсоткова ставка, лізинг, оренда з правом викупу тощо) були доступними для сприяння інтеграції та остаточного припинення переміщення.
- **Багато ВПО перемістилися протягом шести років та хочуть знайти довгострокові рішення.** Міністерство з питань реінтеграції разом з міжнародними та неурядовими організаціями розробляє нову Стратегію довгострокових рішень для ВПО та План заходів до неї. Стратегія має відображати вісім критеріїв інтеграції, визначених у [Рамковій програмі Міжвідомчого постійного комітету з пошуку довгострокових рішень в інтересах ВПО](#) (наприклад, безпека, недискримінація, доступ до житла та засобів для існування, участь у суспільному житті і т.д.). Імплементация Стратегії та Плану заходів має прив'язуватися до чітких термінів виконання і вимірюватися конкретними індикаторами, а також до бюджетних ресурсів.

КОНТАКТИ

Електронна пошта: ukrki@unhcr.org, тел: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН в Україні: www.unhcr.org.ua/en - Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine

Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv - Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine